

Općenarodna imovina u upotrebi na moru

Ivo Tripković, Split

Obala je po svojoj prirodi određena za opću upotrebu, kao i putovi, i na nju ne može nitko stjecati kakva prava, s kojima bi se štetili interesi zajednice. Ta se obala zove s obzirom na slobodu upotrebe pomorska općenarodna imovina u općoj upotrebi.

Ovu imovinu obuhvaća: morska obala, morske uvale, te pristaništa, lukobrani, nasipi, ušća rijeka, koje se izljevaju u more, kanale spojene s morem, kao i sve ostale dijelove državnog teritorija na moru, koji po svojoj prirodi služe, ili mogu da služe, ili su namijenjeni pomorskom saobraćaju ili općoj pomorskoj uporabi, uključivši i morski ribolov.

Pomorsko javno dobro je općenarodna imovina, što znači, da se nalazi u rukama države. Nitko ne može steći posjed, vlasništvo ili neko drugo stvarno pravo na pomorskom javnom dobru.

Pod morskom obalom podrazumijeva se onaj pojas državne teritorije uzduž mora, koji je izložen morskim valovima, ili po svojoj posebnoj prirodi služi za svrhe pomorskog saobraćaja i morskog ribolova.

Ako netko bez izričite dozvole nadležnog pomorskog organa izvrši na pomorskom javnom dobru prinovak ili što izgradi, prinovak ili građevina postaje pripadnost pomorskog javnog dobra, bez obzira da li postupa u zloj ili dobroj vjeri. Međutim Uprava pomorske oblasti može mu u svako doba narediti, da odstrani prinovak ili građevinu i pomorsko javno dobro vrati u predašnje stanje na vlastite troškove.

S pomorskim javnim dobrom raspolažu, upravljaju i nad njim vrše nadzor Uprave pomorskih oblasti u Rijeci, Splitu i Kotoru kao prvostepeni organi, a Uprava pomorstva i riječnog saobraćaja u Beogradu kao drugostepeni organ.

Lučke kapetanije i Lučke ispostave izvršni su organi Pomorskih oblasti i to za sve poslove administrativne odnosno tehničke naravi u vezi s pomorskim dobrom.

Pomorsko javno dobro upisuje se u spisak javnih dobara.

U slučaju dvojbe, nadležne Pomoblasti odlučuju, što je pomorsko javno dobro i određuju mu granice (Protiv ove odluke zainteresirana stranka ima pravo žalbe na Upravu pomorstva i riječnog saobraćaja u Beogradu).

Svakom našem državljaninu dopušteno je upotrebljavati pomorsko javno dobro prema njegovoj prirodi i namjeni.

Fizičkim i pravnim licima može se na njihovu molbu dati ovlaštenje za upotrebu pomorskog javnog dobra, ukoliko se tome ne protive javni interesi. Takva povlastica daje ovlašteniku pravo da upotrebljava pomorsko javno dobro u obimu i pod uslovima određenim u odluci pomorske vlasti. Ove povlastice daju nadležne Uprave pomorskih oblasti i to nakon prethodnog saslušanja zainteresiranih organa. Povlastice se daju na određeno vrijeme, a treba napomenuti, da se kod izdavanja povlastica mora voditi računa o tome, da se obezbijede pomorski i drugi javni interesi. Povlastice su lične i ne mogu se prenositi bez izričite dozvole Pomoblasti, koja je povlasticu izdala.

Umre li ovlaštenik, njegovi nasljednici stupaju na njegovo mjesto, ali povlastica utrnuje, ako u roku od 6 mjeseci od dana smrti nasljednici ne zatraže od nadležne vlasti, da im je potvrdi.

Za svaku povlasticu na pomorskom javnom dobru plaća se godišnja pristojba (daća), koju određuje Pomoblast.

Pomorska oblast, koja je povlasticu izdala može je u svako vrijeme oduzeti u cjelosti ili djelomično, kad to zatraže javni interesi.

Povlastica (koncesija) prestaje:

- a) istekom roka,
- b) odrijekom ovlaštenika,
- c) smrću ovlaštenika, ako nasljednici ne zatraže pravovremeno potvrdu povlastice,
- d) oduzimanjem po nadležnoj vlasti.

Ova povlastica se može oduzeti u slijedećim slučajevima:

- a) Ako ovlaštenik ne izgradi u određenom roku postrojenja, za koje mu je data povlastica;
- b) Ako ovlaštenik ne iskorišćuje povlasticu ili je upotrebljava u svrhe, za koje mu povlastica nije dana ili prekoračuje odobrenje;
- c) Ako ovlaštenik bez odobrenja vlasti izvrši na pomorskom javnom dobru radnje, koje nisu predviđene u povlastici ili takve radnje, koje su u protivnosti s projektom, odobrenim od vlasti, i
- d) Ako ovlaštenik dva put uzastopce ne plati godišnju pristojbu.

O povlasticama i o svim pravima, koja postoje na pomorskom javnom dobru Uprave pomorskih oblasti i sve Lučke kapetanije vodit će naročiti registar (svaka za svoje područje).

Konačno navest ćemo u kratkim crtama postupak za dobijanje povlastice (koncesije). Interesirana stranka, naime, ono lice, koje želi koristiti pomorsko javno dobro, bilo da će na tom dobru graditi kuću ili mu treba to dobro za neku drugu svrhu na pr. podići neki zid i slično, mora preko nadležne Lučke ispostave ili kapetanije napraviti molbu i priložiti četiri katastarska nacrtta, u kojima će biti naznačene sve čestice pomorskog javnog dobra, kao i ucrtan prinovak odnosno građevina, koja se na dotičnoj čestici ima izgraditi. Ujedno nacrtat će se i označiti s brojevima i sve okolne čestice. Pored toga molbi će se priložiti i zemljišno-knjižni izvadak, u kojemu će se naznačiti vlasnici svih čestica. Kad tako kompletirani predmet dođe u kapetaniju, onda će kapetanija po potrebi izaći na lice mjesta, da lično vidi, da li će građevina odnosno prinovak ili bilo kakva druga upotreba na pomorskom javnom dobru smetati odnosno dolaziti u sukob s pomorsko upravnim propisima. U tom pravcu kapetanija će zatražiti mišljenje od Narodnog odbora općine t. j. da li sa urbanističke strane ima zapreka. Nakon svega toga kapetanija će molbu sa svim priložima i sa mišljenjem dostaviti Upravi pomorske oblasti na rješenje. Konačnu odluku t. j. da li da se daje povlastica ili ne donijet će Uprava pomorske oblasti.